

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 0 9 2 5 0 1 2 2

JESENSKI IZPITNI ROK

GEOGRAFIJA

Izpitna pola 2

Geografija Slovenije

Petek, 28. avgust 2009 / 80 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.
Izpitni poli je priložena barvna priloga.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Izpitna pola vsebuje 22 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 40. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor. Odgovarjajte v obliki povedi in ne le z besedo ali besedno zvezo. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni. Barvna priloga ima 4 strani.

Prazna stran

OBRNITE LIST.

D1 – SLOVENIJA

1. Obkrožite črko pred tistim tipom površja, ki je med navedenimi v Sloveniji **najbolj razširjen**:

- A obalno površje,
- B ledeniško površje,
- C kraško površje.

(1 točka)

2. K naštetim reliefnim oblikah pripišite ustrezni tip površja.

Reliefne oblike	Tip površja
krnica, U-dolina, morena	
konta, udornica, kotlič	
vršaj, V-dolina, sleme	

(2 točki)

3. **Prilogi 1 in 2 (Priloga k Izpitni poli 2)** prikazujeta Triglavski ledenik okoli leta 1940 in leta 1998. Opišite vzrok za **spremembo površine** ledenika med obema letoma.

(1 točka)

4. Zakaj izpod Triglavskega ledenika ne teče ledeniški potok niti ni nastalo ledeniško jezero?

(1 točka)

5. Vzročno-posledično pojasnite, zakaj sta Rižana in Dragonja, ki imata majhen pretok in poleti skoraj presahneti, ob izlivu v morje **nasuli obsežni obalni ravnici**.

(2 točki)

6. Opišite razliko v sestavi kamnin glede na njihov **nastanek** med Pohorjem in Idrijsko-Cerkljanskim hribovjem. Razložite, kako se ta razlika kaže v značilnostih površja in poselitvi s samotnimi kmetijami v **obeh** pokrajinah.

Opis razlike: _____

Razlaga vpliva na površje: _____

Razlaga vpliva na poselitev: _____

(3 točke)

D2 – SLOVENIJA

7. V **prilogi 3 (Priloga k Izpitni poli 2)** so s števkami označena nekatera zavarovana območja v Sloveniji. K imenovanim zavarovanim območjem dopišite številko, s katero je območje označeno v prilogi.

Triglavski narodni park: _____

Kozjanski regijski park: _____

Krajinski park Goričko: _____

(2 točki)

8. Napišite, katera **gospodarska dejavnost** postaja vse pomembnejša za preživljanje domačinov na zavarovanih območjih, in opišite vzrok za to.

Gospodarska dejavnost: _____

Vzrok: _____

(2 točki)

9. Kljub temu da naravne in kulturne vrednote na zavarovanih območjih ohranjamo, jih ne moremo povsem zavarovati pred naravnimi nesrečami. Napišite eno od **naravnih nesreč**, ki lahko prizadene območje, v **prilogi 3 (Priloga k Izpitni poli 2)** označeno s številko 7, in opišite **vzrok** za njen nastanek.

Naravna nesreča: _____

Vzrok: _____

(2 točki)

10. Opišite **dva naravnogeografska vzroka** za poplavljanje Selške Sore.

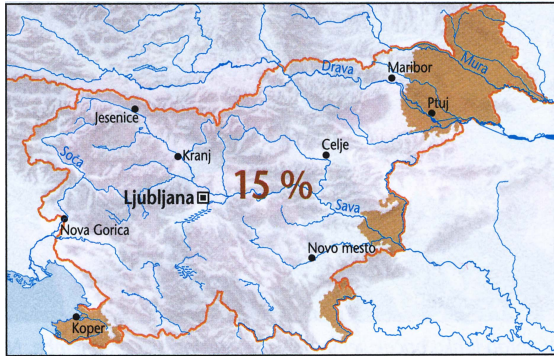
1 _____

2 _____

(2 točki)

11. **Karta 1** prikazuje območje in delež površja s potencialnim primanjkljajem vode poleti na osnovi povprečja v letih 1961–1990, **karta 2** pa napoved ob dvigu temperatur za 2 °C. Primerjajte karti 1 in 2 ter pojasnite **vzrok za povečanje** deleža površja s potencialnim primanjkljajem vode poleti na SV in vzhodu Slovenije. Opišite **posledico** naravne nesreče, ki jo je že čutili na tem območju in se bo v prihodnje še stopnjevala.

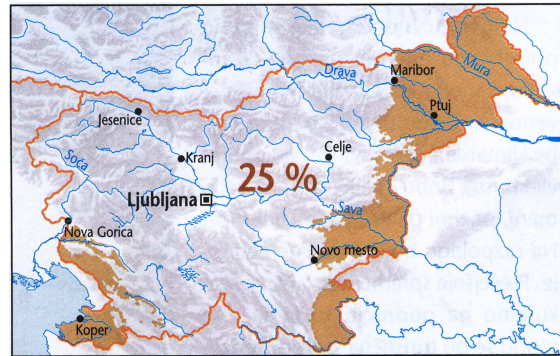
Karta 1

Območje in delež površja s potencialnim primanjkljajem vode poleti na osnovi povprečja v letih 1961–1990.

(Vir: Videmšek, B., Intervju z Lučko Kajfež Bogataj, Delo, 13. 1. 2007, str. 17)

Karta 2

Napoved spremembe območja in deleža površja s potencialnim primanjkljajem vode poleti ob dvigu temperatur za 2 °C.

Pojasnitev vzroka: _____

Opis posledice: _____

(2 točki)

E1 – SLOVENIJA

12. Na črto pred trditev zapišite **DA**, če je trditev pravilna in **NE**, če je napačna.

_____ Ljubljanska kotlina je največja sklenjena ravnina v Sloveniji.

_____ Ljubljanska kotlina sega na severu do Julijskih Alp.

(1 točka)

13. V **prilogi 4 (Priloga k Izpitni poli 2)** sta s črkama **A** in **B** označeni dve naselji. V preglednico k črkama vpišite **ime naselja** in pripadajočo **regijo Ljubljanske kotline**.

	Naselje	Regija
A		
B		

(2 točki)

14. Imenujte **bioklimatski višinski pas**, v katerem leži naselje, ki je v **prilogi 4 (Priloga k Izpitni poli 2)** označeno s črko **B**.

_____ (1 točka)

15. Preberite besedilo in napišite, v katero **skupino kamnin po nastanku** spada kamnina, ki **gradi teraso**, ter imenujte **prevladujočo zemljiško kategorijo** v regiji Ljubljanske kotline, kjer je opisana terasa.

Udin boršt je ledenodobna zakrasela konglomeratna terasa med Kranjem, Tržičem in Naklim. Tu lahko opazujemo kraške pojave, kot so vrtače, kraške jame (npr. Arneševa luknja), brezna in ponori.

(Vir: *Trideset znamenitosti Mestne občine Kranj*, str. 24. Zavod za turizem Kranj. Kranj, 2008)

Skupina kamnin po nastanku: _____

Zemljiška kategorija: _____

(2 točki)

16. **Priloga 5 (Priloga k Izpitni poli 2)** prikazuje spremembe števila prebivalstva v Ljubljanski kotlini med popisoma leta 1991 in 2002. Opišite **dva vzroka za zmanjševanje števila prebivalstva** v Ljubljani in napišite **prostorski proces**, ki je posledično značilen za **širjenje naselij** v mestni okolici.

Vzroka:

1 _____

2 _____

Proces: _____

(2 točki)

17. Kranj je pomembno industrijsko središče Gorenjske. V **prilogi 6 (Priloga k Izpitni poli 2)** je s **številko 1** označena lokacija **stare industrije**. Opišite **lokacijski dejavnik**, ki je bil pomemben za njen razvoj, in vzročno-posledično pojasnite **slabost** take lokacije.

Opis dejavnika: _____

Pojasnitev: _____

(2 točki)

E2 – SLOVENIJA

18. Glede na **prilogo 7 (Priloga k Izpitni poli 2)** napišite:

1 – ime večje reke, ki teče **prečno na alpsko smer** v Vzhodnem Predalpskem hribovju

2 – ime večje reke, ki teče **v dinarski smeri** skozi Zahodno Predalpsko hribovje.

(2 točki)

19. Na črto pred trditev napišite **V**, če velja za Vzhodno Predalpsko hribovje, oziroma **Z**, če velja za Zahodno Predalpsko hribovje.

_____ Pokrajina nima neposredne železniške povezave z osrednjo Slovenijo.

_____ V pokrajini se gradi veriga hidroelektrarn.

_____ V pokrajini so delovali za slovensko gospodarstvo zelo pomembni premogovniki.

_____ V pokrajini je za slovenske razmere veliko smučarsko središče.

(2 točki)

20. Vzročno-posledično pojasnite, zakaj je v **Zahodnem Predalpskem hribovju več padavin** kakor v Vzhodnem.

(2 točki)

21. V **prilogi 7 (Priloga k Izpitni poli 2)** sta s črkama **A** in **B** označena **dva večja kraja**. Poimenujte kraja in pripišite pripadajoča **naravna vira**, ki sta bila dolgo časa osnova za gospodarski razvoj krajev.

Kraj A: _____

Naravni vir: _____

Kraj B: _____

Naravni vir: _____

(2 točki)

22. Pojasnite, zakaj je v **Vzhodnem Predalpskem hribovju več terciarnih sedimentov** kakor v Zahodnem Predalpskem hribovju in zakaj so se v teh sedimentih izoblikovala **podolja**.

(2 točki)

Prazna stran